

Právo usazování a volný pohyb služeb

Pojem „usazování“

- usazování = *výkon hospodářské činnosti prostřednictvím stálého zařízení (podniku) v jiném členském státě na neurčitou dobu*
 - usazování zahrnuje:
 - zahájení podnikání (založení podniku, pobočky)
 - samotný výkon výdělečné činnosti (podnikání)
- = PRÁVO ZVOLIT SI MÍSTO PODNIKÁNÍ**
- primární usazování (původní společnost),
 - sekundární usazování (odvozené složky nebo subjekty)

Právo usazování jako součást volného pohybu osob – čl. 49 SFEU

- volný pohyb osob fyzických i právnických
- fyzické osoby: nejen pracovníci, ale i živnostníci, podnikatelé, svobodná povolání
- zákaz omezovat svobodu usazování pro příslušníky jiného členského státu
- zákaz omezení při zřizování zastoupení, poboček, dceřiných společností

Právo usazování

- **pojem práva na usazování** – čl. 49:
 - právo *zřizovat a provozovat živnosti*,
 - právo *zakládat a provozovat podniky* (společnosti a firmy)
 - v kterémkoli členském státě **za podmínek stanovených v tomto státě pro vlastní příslušníky**.
- **pojem podniku** – čl. 54:
 - společnosti soukromého práva včetně družstev,
 - další právnické osoby podrobené veř. nebo soukr. právu,
 - podle práva založení mají právní subjektivitu,
 - s výjimkou těch, které nesledují výdělečné cíle.

Činnost vykonávaná v rámci **práva na usazování** má zpravidla **časově neomezený nebo dlouhodobý, avšak pravidelný charakter**.

Oprávněné společnosti

- mají sídlo uvnitř EU, tj.
 - formální sídlo (jen zápis v rejstříku)
 - ústřední správu (administrativní orgány)
 - hlavní místo své podnikatelské činnosti

Přeložení sídla při zachování původní subjektivity: vnitrostátní pravidla přetrvávají, není unijní úprava (81/87 Daily Mail)

Zřizování poboček zahraničních společností

- **Centros – C-212/97**
 - DK: založení společnosti vyžaduje základní kapitál (ten není)
 - GB: kapitál se nevyžaduje – společnost založena v GB, ale nepodniká tam
 - zřízena pobočka v DK, kde má být jediné místo podnikání
 - SDEU: je to sice obcházení, ale svoboda usazování je důležitější – nesmí být narušena

Právo usazování – rovné postavení

- Právo příslušníka členského státu (osoby fyzické nebo právnické) podnikat
 - = *zřídit podnik, resp. živnost a provozovat tento podnik nebo živnost, případně svobodné povolání*
- v jiném členském státě
- musí být **zaručeno identicky jako pro vlastní příslušníky** tohoto členského státu
- nejen nediskriminace, ale ani omezování

Diskriminace přímá a nepřímá, omezující požadavky

- nepřímá: obecné podmínky právní úpravy fakticky splňují jen domácí subjekty (jazykové předpoklady)
 - ***Groener v Minister for Education*** (379/87) - jazykový požadavek nesplnitelný pro cizince je odůvodnitelný (= analogie u pracovníka)
- omezující opatření: sice nediskriminační, ...
 - Klopp 107/83: zákaz druhé AK pro téhož advokáta nelze uplatnit v EHS (EU)

Pojem služby – pojetí ekonomické a právní

- ***v ekonomickém smyslu:***
 - výkony poskytované za úplatu, tedy výtěžná činnost, zahrnující:
 - a) činnosti průmyslové povahy;
 - b) činnosti obchodní povahy;
 - c) řemeslné činnosti;
 - d) činnosti v oblasti svobodných povolání.
- ***v právním smyslu:***
 - činnosti poskytované za úplatu, avšak ***neupravené*** ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob
 - nejde tedy o právo usazování, tedy dlouhodobou a pravidelnou činnost
 - přeshraniční charakter

Druhy služeb

- **podle poskytovatele**
 - obchodní
 - řemeslné
 - lékařské
 - advokátní a jiné
- **podle obsahu**
 - dočasné nebo trvalé
 - opakující se nebo nepřetržité
- **podle příjemce**
 - adresné
 - neadresné

Právo usazování x volný pohyb služeb - odlišení

- odlišení **služeb** od práva usazování:
- **dočasné nebo jednorázové poskytování** (přenos výkonu činnosti není trvalý)
- Rozh. *GEBHARD 55/94* (německý advokát *trvale* působící v Itálii = usazování, musí splnit všechny podmínky pro italské advokáty)
 - 1) Dočasný charakter poskytování služeb musí být posuzován v závislosti na své **délce trvání, četnosti, pravidelnosti a nepřetržitosti**.
 - 2) Poskytovatel služeb si může vytvořit v hostitelském členském státě nezbytnou **infrastrukturu**.
 - 3) Na státního příslušníka členského státu, který **vykonává trvale a nepřetržitě profesní činnost** v jiném členském státě, kde se ze sídla obrací mj. i na státní příslušníky tohoto státu, se vztahují ustanovení kapitoly týkající se práva usazování, a nikoliv kapitoly týkající se služeb.
- existence infrastruktury nerozhodná (3/95 Reiseburo)
- přeshraniční element

Přeshraniční prvek u služby

- přeshraniční element – kdo se přemísťuje (aktivní a pasivní stránka mobility):
 - poskytovatel
 - příjemce
 - služba samotná

Podnikání = trvalost služba = dočasnost

- služba je poskytována dočasně, jednorázově nebo příležitostně
- včetně např. velkých stavebních zakázek
- soustavná (trvalá) činnost: podnikání (nikoli služba) – jiný právní režim
- holič - každý pátek v sousedním státě (= usazování)
- tesař – půl roku jednorázově na stavbě v sousedním státě (= služba)

Zákaz diskriminace a omezení poskytování služeb

- obecně: nelze uplatňovat omezení, které by vedlo k zákazu činnosti (ve státě A) poskytovatele usazeného v jiném státě (B), kde legálně poskytuje obdobné služby (např. požadavky na profesní kvalifikaci, složení finančních prostředků)
 - rozhodnutí Soudního dvora ve věci Centros (C-212/97), kdy britská společnost Centros založená ve Velké Británii vytvořila v Dánsku pobočku, avšak veškeré podnikání prováděla jen prostřednictvím této pobočky, tedy v Dánsku. Důvod: snaha obejít požadavek dánského práva na minimální základní kapitál, a tedy založit společnost bez základního kapitálu, což britské právo umožňovalo. Soudní dvůr: *nelze odmítnout založení společnosti touto cestou, byť jde o obcházení dánského práva, protože jinak by se uplatnila nepřípustná překážka svobody usazování*
- **zákaz diskriminace se týká i příjemců**
 - např. turistické služby - vstupné
- dovolená omezení analogicky volnému pohybu osob, příp. zboží

Omezení poskytování služeb

- dovolená omezení analogicky volnému pohybu osob, příp. zboží
- 1. vyloučení cizince z účasti na výkonu státní moci (článek 51),
- 2. obecné důvody veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrany zdraví (článek 52),
- 3. kvalifikační předpoklady a
- 4. zvláštní pravidla pro výkon určitých povolání
 - Van Binsbergen – 33/74 (bydliště v NL)

Směrnice 2006/123 o službách na vnitřním trhu

- dlouho a těžce vznikala, týká se i usazování !
- měněný rozsah věcné působnosti
 - finanční, dopravní, zdravotní aj. ne, ale
 - obchodní činnost, regulovaná povolání – architekti, daňoví poradci a cestovní ruch - ano
- **původně princip země původu = hlavní vylepšení**
 - původně měl stačit živnostenský list země původu
- **konečné řešení: právo místa poskytování služby, tedy princip země výkonu** (jako dříve – žádná změna)
 - země původu: strašák pro staré členy – polský instalatér
- pozitivní výsledek: odstranění určitých technicko-administrativních bariér
 - snadnější uznávání dokladů, jednotná kontaktní místa
- protekcionismus zůstává

Polský instalatér

Polský instalatér II

Směrnice 2006/123 o službách na vnitřním trhu

- mírná vylepšení:
 - povolení k výkonu: zjednodušené předkládání dokumentů
 - jednotná kontaktní místa
 - žádost nevyřízena ve lhůtě: „tichý souhlas“
 - informace o poskytovateli služby příjemcům
 - ČR: implementace zákonem (prosinec 2009)

Směrnice - pokračování

- **zákaz** těchto požadavků na poskytovatele ze zahraničí:
 - povinnost být usazen
 - povinnost mít povolení, registraci, povinné členství v komoře apod.
 - bránění zřízení infrastruktury
 - dozor nad poskytovateli: ano

Vysílání pracovníků

- *týká se služeb*
- vysílání pracovníků: zaměstnavatel vyšle vlastní pracovníky na vlastní účet na základě smlouvy s příjemcem (zedníci)
- *pracující osoba nevstupuje přímo na pracovní trh druhého státu (jen nepřímo a dočasně) (C-113/89 Rush Portuguesa), neúčastní se systému soc. zabezpečení)*
- *směrnice 96/71 (jen minimální mzda podle práva státu výkonu práce)*
- ***návrh nové směrnice*** (skutečně vyplácená mzda podle práva státu výkonu práce) (= „spravedlivé podmínky pro vyslané pracovníky“, zabránění „sociálnímu dumpingu“)
- 11 parlamentů: **žlutá karta** – Komise ignorovala

Zdravotnické služby

- zde se pohybuje spíše příjemce, nikoli poskytovatel
- jsou službami v právním smyslu (čl. 56-57 SFEU), ale směrnice o službách 2006/123 se na ně nevztahuje
- **tradičně teritoriální omezení (náklady - pojištění)** - finanční rovnováha systémů sociálního zabezpečení = **DOVOLENÉ OMEZENÍ VOLNÉHO POHYBU SLUŽEB**
- **dříve:** nařízení 1408/71, později 883/04 – **proplácení péče poskytnuté v zahraničí:** jen akutní případy, jen výslovný souhlas předem
- **judikatura:**
 - Kohll (C-158/96), Decker (C-120/95): není třeba souhlasu předem, ale proplácí se jen v rámci domácího limitu
 - Geraets Smits a Peerbooms (C-157/99): možno neudělit souhlas z důvodu nezbytnosti **je-li možné, aby pacient podstoupil stejné** (obdobné) léčení přímo ve svém domovském státě. Léčba v jiném státě = mrhání veřejnými prostředky

Zdravotnické služby – směrnice č. 2011/24 o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči

- Vnitrostátní orgány mohou zavést **system „předběžného povolení“** pro cestu do jiného členského státu za účelem léčby ve třech případech:
 - pokud se jedná o zdravotní péči vyžadující alespoň jednodenní **hospitalizaci**;
 - pokud se jedná o **vysoce specializovanou a finančně náročnou** zdravotní péči;
 - pokud se jedná o **obzvláště závažné a specifické případy**, kdy jsou kladeny vysoké nároky na kvalitu a bezpečnost péče poskytované **konkrétním poskytovatelem**.
- V těchto třech případech budou muset pacienti předem požádat o povolení, které vydává vnitrostátní zdravotnický orgán zodpovědný za proplácení nákladů za ošetření.
- **Vrácení nákladů na léčbu v zahraničí:**
 - Pacientům budou vynaložené prostředky vyplaceny zpět ve výši odpovídající částce, kterou by obdrželi za tentýž typ zdravotní péče ve své zemi. Pokud je léčení v zahraničí levnější než v domovské zemi, bude náhrada odrážet skutečnou cenu léčení.
- Zdravotní péče v zahraničí v případě, že **adekvátní léčba není v domovském státě k dispozici:**
 - Nárok na náhradu pouze tehdy, pokud spadá do „**souboru benefitů**“, na které je nárok podle právních předpisů domovského státu (vnitrostátní kontaktní místo).
- Platba za přeshraniční léčbu předem:
 - Pacienti musí obvykle platit předem a teprve zpětně jim vynaložené prostředky proplatí příslušný vnitrostátní orgán, a to co nejdříve.

Poskytování finančních služeb v EU

Úvod, geneze a kontext

Volný pohyb služeb

- Zpočátku služba definována jako typ činnosti, až posléze ESD rozlišil právní režim usazování x služby
- Poskytování finančních služeb v režimu
- **usazování** (podnikání) (trvale, systematicky)
- **pohybu služeb** (nárazově, jednorázově)

Pomalý vývoj v EHS/ES/EU

- společný trh vyžaduje dobře fungující finanční sektor
- EU (EHS): společný trh v oblasti činnosti finančních institucí
- **pomalý vývoj - rozdílnost struktur finančního sektoru, omezení pohybu kapitálu**
- **Náznaky počátky liberalizace bankovních služeb:**
- Až 1973 - směrnice o svobodě usazování a svobodě poskytovat služby pokud jde o činnost bank a finančních institucí

Postupné otevření trhu bankovních a pojišťovacích služeb

- obtížné – všude přísný regulační režim
- ochrana zájmů klientů a investorů
- předcházet neodpovědnému řízení těchto institucí (kolaps)
- udělovat oprávnění podnikat bylo výlučnou věcí každého státu
- zahraniční banka se musela přizpůsobit domácím podmínkám
- jak řešit:
 - vzájemné uznávání národních licencí (postupně částečně)
 - nadnárodní udělování licencí (ne)

Další vývoj liberalizace bankovních služeb – 70. a 80. léta

- **1977 - První bankovní směrnice** - obecné principy v podnikání a poskytování služeb - (přístup k činnosti úvěrových institucí a jejího výkonu) - jednotná definice bank a jejich poboček, sjednocení podmínek pro zahájení činnosti
- **1989 (účinnost 1993) - Druhá bankovní směrnice** - již pokročilá svoboda poskytování finančních služeb - stejný název jako první

Druhá bankovní směrnice podrobněji (poskytování finančních služeb mimo stát sídla banky)

- **1) Princip jednotné licence** (souhlas dozorčího orgánu v domovském státě) (= „evropský pas“)
- Pravidla pro zřízení dceřiné společnosti v jiné zemi jsou sjednocena: směrnice např. stanoví minimální hranici vlastního jmění ve výši 5 miliónů eur. Harmonizovány podmínky zřízení a provozování banky.
- Hostitelskému státu musí být také sdělena všechna jména akcionářů, kteří vlastní více než 10 % kapitálu. Toto opatření má za cíl posílit dozor nad bankovním trhem.
- **2) Princip dozoru orgány domovského členského státu** (dosud hostitelského) (v hostitelském státě dceřiná společnost nebo pobočka)

Výsledek: vzájemné uznávání splnění podmínek pro bankovní činnost

- princip vzájemného uznávání - podchycen ve druhé BS
- dnes: **jednotná bankovní licence**
(povolení působit jako banka se vztahuje i na působení v jiném členském státě)

Politiky EU - 1

1. Výlučná pravomoc EU

- a) měnová politika
- **b) politika hospodářské soutěže (vč. státních podpor a veřejných zakázek)**
- **c) obchodní politika (navenek)**

• 2. Nevýlučná pravomoc (koordinační politiky)

- **a) ochrana spotřebitele**
- b) sociální politika (pracovní právo, zaměstnanost)
- **c) daňová politika**
- d) průmyslová (podpora MSP, podpora výzkumu a vývoje)
- **e) policejní a justiční spolupráce**

Politiky EU - 2

- **3. Sektorové tradiční politiky v oblasti nevýlučné pravomoci (již od 1958)**
 - a) zemědělská politika
 - b) rybolovná politika (moře)
 - c) dopravní politika
- **4. "Územní" politiky**
 - a) regionální politika (soudržnost) ("evropské peníze")
 - ***b) zahraniční politika a obrana***
 - ***c) rozvojová spolupráce***